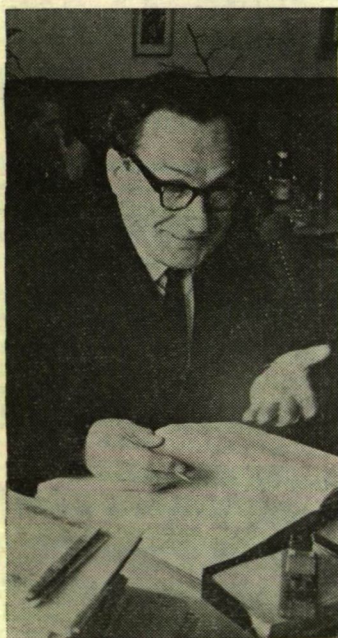


INNEN- ONNAN

NYELV- ÉS IRODALOM- TUDOMÁNYI KÖZLEMÉNYEK, 1968. 2.

A kolozsvári tudományos folyóirat második számának szenciációt a dokumentumközlések adják. Bár irodalomtörténeti tanulmányok is szép számmal sorakoznak itt, különösen *Balogh Edgárét* kell kiemelnünk, amelyik a „*Korunk*” eszmei kiforrásával (1930–33) foglalkozik, mintegy újabb mozaikját adja a folyóiratról szóló nagy összefoglaló műnek. (Ezt a művet igencsak várjuk Balogh Edgártól!) *Sóni Pál*, a romániai magyar irodalom nagy szorgalmú és lelkiismeretes kritikus az erdélyi magyar próza 1919–1924 közötti újító kísérleteiről értekezik, avantgardista irányait vizsgálja, tanulmányában Kiss Ida és Pap József neve és méltatása hat újszerűséggel. *Kozma Dezső* Benedek Elekről szól írásában, a köztudatban máig is mesélő nagyapó képe él Benedek Elekről, Kozma tanulmánya viszont a szociális látású és érzékenységu íróra



A. Szermerdov dedikál

KRÓNIKA

VENDEGÜNK VOLT

Alekszandr Szermerdov szovjet költő,
a Szibirszkije Ognji főszerkesztője



Baráti beszélgetés a Tiszatáj szerkesztőségében

Folyóiratunk szélesedő nemzetközi alkotó kapcsolatának eredményeként köszönthetjük Szegeden, a Tiszatáj vendégeként a Szovjetunió egyik legrégebb, jelentős havi irodalmi folyóiratának, a Novoszibirszkben megjelenő Szibirszkije Ognji (Szibériai Tüzek) költő-főszerkesztőjét, Alekszandr Szermerdovot. Több mint tíznapos itt-tartózkodása során a két folyóirat szerkesztősége közlésre szánt irodalmi műveket cserélt, s megállapodott kölcsönös különszámok megjelenítésében. A Tiszatáj egy ízben (1968. XI. szám) már bemutatta a szibériai folyóirat költő-munkatársait: V. Puhnacsov (öt a közelmúltban láthatuk vendégül), L. Resetnyikov, A. Szermerdov verseinek magyar nyelvű közlésével, Novoszibirszk-ről és folyóiratáról, valamint kiadványairól közölt írásainkkal. Korábban — folyóiratunk főszerkesztőjének ottani látogatása alkalmából — Andrassy Lajos versei jelentek meg oroszul és hangzottak el a novoszibirszki rádióban. A Szibirszkije Ognji magyar, „szegedi száma” 1969 márciusában jelenik meg, ugyanekkor újabb összeállítást közlünk testvér-folyóiratunk munkatársaitól, érintve a Nagy Októberi Szocialista Forradalom és a Magyar Tanácsköztársaság írásokban is jelentkező összefüggéseit. (E mostani számunkban mai szovjet költők verseit közöljük, akik úgyszintén Szibériából indultak.)

← Csodálatos Szeged, drága ismerőseim és barátaim, most, mikor elválunk, nem mondom azt: „Isten veletek”, hanem ezt: „Viszontlátásra!”

Mint a tavasz madara

ideszállj

Szibéria Tüze vár

testvér-Tiszatáj,

Hogy partja Tiszának

és partja az Obnak

Hazája legyen

a baráti szavaknak.

1968. XI. 24.

ALEKSZANDR SZERMERDOV

A. Szmerdov vendégeskedése során megismerkedett Budapest, Szeged, Hódmezővásárhely, Kecskemét, Kiskunfélegyháza irodalmi nevezetességeivel, felkereste a kulturális, ipari és mezőgazdasági intézményeket, találkozott a Tiszatáj munkatársaival, s fogadta őt Siklós János, az MSZMP Csongrád megyei, Sipos Géza, az MSZMP Szeged városi titkára, valamint tudományos, irodalmi és művészeti életünk több vezetője.

A kölcsönös alkotó kapcsolat kiépítésének ezek csak első lépései voltak.

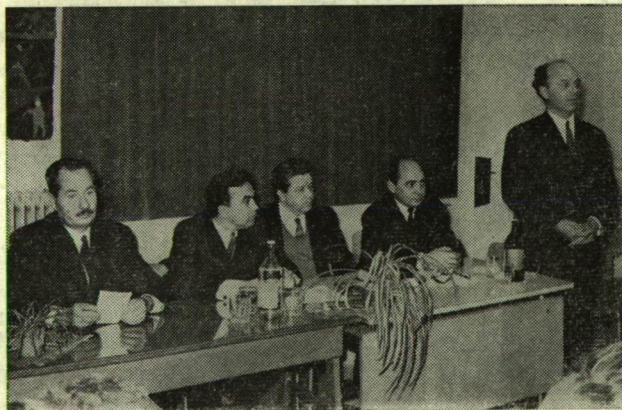
TISZATÁJ ÍRÓ-OLVASÓ TALÁLKOZÓK

Folyóiratunk szerzői és szerkesztői gyakran találkozhatnak színvonalas, igen népes rendezvényeken olvasóikkal. A folyóirat tevékenysége iránt megnövekedett társadalmi érdeklődésnek igen ígézős megnyilvánulásai voltak ezek, s ha alaposabb értékelésükre nem is térhetünk itt ki (egyéni találkozók száma ugyanis nehezen mérhető fel), viszont a közelmúltban történt néhány kollektív rendezvényről röviden beszámolhatunk.

A Budapesten, Szegeden, Békéscsabán, Szabadkán és Bajmokon rendezett találkozókön Andrassy Lajos, Bárdos Pál, Dér Endre, Fenákel Judit, Kos Jan, Lódi Ferenc, Mocsár Gábor, Papp Lajos, Petri Ferenc, Simai Mihály, Sz. Simon István, A. Szmerdov (Novosibirszk), Tóth Béla, Urbán János (Szabadka), Veress Miklós írók és költők, valamint Cs. Pataj Mihály festőművész léptek műveikkel olvasóink elé.

A találkozókön köszöntőt és bevezetőt mondtak: dr. Lőkös Zoltán, a Magyar Hírlap helyettes főszerkesztője, dr. Szabolcsi Gábor Művészkлуб-vezető, Budapesten november 17-én a Hazafiás Népfőnt I. ker. Művészkлубjában, a Hazafiás Népfőnt budapesti I., V. és XXII. kerületi, a Hazafiás Népfőnt szegedi bizottsága, a Magyar írók Szövetsége és a Tiszatáj rendezésében tartott irodalmi matiné. Urbán János (Bajmok, november 19.) és Dér Zoltán (Szabadka, november 20.) jugoszláviai magyar írók a vajdasági könyvhónap keretében rendezett irodalmi esteken. Filadelfi Mihály, a TIT békéscsabai városi titkára a TIT értelmiségi klubjában dec. 11-én rendezett író-olvasó találkozón. Dr. Kemenes Béla oktatási rektorhelyettes, dr. Kovács Sándor Iván egyetemi adjunktus, kritikai rovatvezető Szegeden, a József Attila Tudományegyetem rendezésében megtartott december 16-i Tiszatáj-esten.

Az esteken közreműködő művészek: Jancsó Adrienne, Móni Ottó (Budapest), Demjén Gyöngyvér, Szabó Kálmán (Szeged) és a szegedi Dzsessz-trió, dr. Hulin István vezetésével (Budapest, Szeged).



Irodalmi esten a szabadkai tanítóképző intézetben

A szabadkai találkozó alkalmából tárgyalásokat is folytattunk a további együttműködés lehetőségeiről, amelynek lényegesebb részeit az új Szabadkai Rádió interjúként november 24-i adásában sugározta.

hívja föl a figyelmet. (Benedek Elek írásainak ezt az oldalát világította meg már Balogh Edgár is, amikor válogatást adott ki az író műveiből.) *Láng Gusztáv* a Babes-Bolyai egyetem irodalomtörténésze és az erdélyi magyar irodalom fiatalabb nemzedékének kritikus-képviselője (aki a Hajdú Győző könyvről írott kritikájával hosszú idő óta először kavart föl éles vitát a romániai magyar irodalomban), Dsida Jenő két írói álnevének fölfedezését közli (Fodor Jenő, Zólyomi László), egy tucatszai Dsida-vers és műfordítás került elő az álnevek alól. Reméljük, hogy ez a filológiai közlés csak híradás volt. *Láng Gusztáv* készülő és hamarosan kész Dsida-monográfiájáról!

A dokumentumok közt olvastuk *Sipos Domokos* író leveleit *Aprily Lajoshoz*; Sipos egy történelmi regényhez kéri *Aprily* segítségét. *Emil Isac*, a magyarul is kiválóan tudó román költő (magyar nyelven írott verseit Jancsó Elemér adta közre az Utunk elmúlt évi egyik számában!) és *Popp Aurél* festőművész levelezését közli a folyóiratban. A kommunista gyanús Popp (aki azt írja egy helyütt, hogy inkább Leninnel van egyhiten, mint Cuzával, a román fajvédő antiszemita) csüggedten küszködik a maga és festőtársai érvényesüléséért, Emil Isac pedig példásan segíti, biztatja a megkeseredésre hajlamos festőt.

De a szenzáció az a levélcsokor, melyet az Amerikába vándorolt fiatal *Tamási Áron* írt a húszas évek elején *Jancsó Bélá*-hoz, korán elhallgató kolozsvári íróbarátjához. (A leveleket Jancsó Elemér professzor közli. A Jancsó fiúvéreknek egyébként jelentős szerepük volt a romániai magyar irodalmi életben, Béla tehetséges prózaíróként indult, a Nyugat-ban is megjelent, számos jeles tanulmány szerzője, Jancsó Elemér meg a Babes-Bolyai egyetem magyar irodalmi professzora, a fölvilágosodás irodalmának kiváló kutatója. A Jancsó fiúvérek keresték meg először a kapcsolatot a harmincas években a Szegedi Fıatalkol Művészeti Kollégiumával is.)

Tamási leveleiből nemcsak küzdelmes életére derül fény, hanem írói készülődésének fontos mozzanataira is. Így pl. megírja, hogy egy hét

INNEN- ONNAN

alatt 25 verset írt; 1924-ben ilyen biztatást írt haza: „Buzduljatok és küzdjétek, mert a munkában és a népert való küzdelemben van a gondoktól való megváltás.” S egy próféciája és programja ugyanekkor: „Már elég volt abból, hogy csupán különncnek vegyének, akik szinte kizárólagosan csak az erdélyiek számára írunk. Meg kell éreznie és meg kell tudnia már rövideesen mindenkinek, hogy nálunk nem a magyar irodalom pótléka készül, hanem a magyar irodalomnak egy új fejezete, mely nemcsak az egyenlő értékelést, hanem még a hegemoniát is elbírja, ameddig le nem zajlik és át nem adódik az irodalomtörténetnek. Néhány esztendő múlva meg kell rónia a lelkeket annak az érzésnek, hogy a magyar irodalomnak egy új zsenije jött s emlékekkel közlül kell jönnie! Borzasztó, tragikus, de minden viharásban is retentő erős érzés, ahogy ezt le kell írnom.”

Amit a fiatal Tamási a magyar irodalom új fejezetéről és az egyenlő értékelésről mondott több mint negyven évvel ezelőtt, még ma is aktuális; az elhivatottság érzésének ilyen programszerű megnyilatkozása minden valóságosság szerint ebben a magánlevélben jelentkezett először.

(i.)

ÚTUNK, 1968. NOV. 15.

A romániai magyar irodalmi lapokban, de különösen az *Útunk*-ban hosszú ideje heves vita folyik az ottani magyar könyvkiadásról. A vita Balogh Edgár és Bodor Pál között volt a legélesebb és áteszűszott a romániai magyar irodalom értékelésének és az örökséggel való gazdálkodás stíkjára. Balogh Edgár az *Útunk* november 15-i számában a vita személyes főhangjait mellőzve, két gyakorlati javaslatot tett.

Az egyik: olcsó sorozatot kell indítani a magyar klasszikusok műveiből, nem engedhető meg, hogy a romániai magyar olvasó ilyenirányú igénye a magyarországi könyvkiadás függvénye legyen. A másik javaslat, sőt már készülő munka: elkészíteni és kiadni egy romániai magyar irodalmi lexikont.

KRÓNIKA

Küldöttségünk részt vett a szabadkai *Életjel* című előadás Vinkler Imre tragikusan elhunyt szabadkai festőművész emlékkiállításának megnyitóján, és az emlékének szentelt irodalmi esten is. Ez alkalommal jelent meg először az *Életjel* „Miniaturák” sorozatának 1., 2. száma (Lévay Endre: Új lélekindulás, Sáfáry Imre: Zsombékok), amelyeket igen értékes és hasznos kezdeményezésként üdvözölhetünk (a sorozat szerkesztője: Dér Zoltán, Lévay Endre és Urbán János).

TISZATÁJ-ANKÉT

A Dél-Magyarország hagyományos évi Tiszatáj-értékelését december 9-én tartotta meg a szegedi Sajtóházban. Vita-vezető: dr. Havasi Zoltán, a József Attila Tudományegyetem Könyvtárának igazgatója volt. A figyelemre méltó megállapításokat tartalmazó és szenvedélyes eszmecsereben számosan szólaltak fel. Az ankét anyagát a Dél-Magyarország kivonatossan közölte.

*

Bárdos Pál író, a magyar írószövetség küldöttségének tagjaként december hónapban Varsóban járt. A küldöttség megbeszéléseket folytatott a lengyel és magyar irodalmi élet szorosabb kapcsolata érdekében.

ROMANTIKA ÉS HAMIS ILLÚZIÓK

A „Fejlövés” c. filmről

A film — elszakítva a társadalomtól — kitűnően szerkesztett, salangmentesen rendezett, mindenféle modorosságtól elzárt; logikája éles, szépen fényképezett, tehát zárt egészet jelentő alkotás. Mihelyt azonban összefüggést keressünk a film és a valóság, a film és hatása, a film és a mai ifjúság problémái között, egész sor kérdéssel kell szembe néznünk.

Miért fest hamis illúziót az élet mindennapi és egyedi eseményeiről? Vagy talán nem illuzórikus az, hogy a halált, a halál közelségét olyan egyedülvén fogadja a három fiatal, mint ahogy láttuk? Vagy nem illuzórikus az, hogy a halál csak a nőt döbentti meg, s férfi társát hidegen hagyja? S ugyan mire való, hogy „ezeknek” a fiataloknak az emberi vonásait bizonygassuk? Mínhogy embernek születtek, vannak bennük ilyen hajlamok is. (Nemcsak itt, hanem újság-cikkekben, rádióportokban, bírósági tárgyalásokról készült tudósításokban is divat manapság kozmetikázni a galerik és betörő bandák tagjainak jellemét. „Alapjában véve”, „szíve mélyén azért”, „bezzeg gyermek korában, amikor a nagyapa térdén...”, „anyukája véleménye szerint” stb.) Azaz miért kell elhietni a nézővel, hogy ezek a fiatalok tényleg sajnálnák összevezetni az autó belsejét, vagy hogy lemoassák a poros kocsitotót? — a néző arra gondol, hogy nem is bűn ez a „kis” lopás, „lopkodás”, elvégre humánus indítékú, egy barátinjüket akarják hazavinni anyukájához... Meg aztán nem használják a kocsikat egyébként sem feketefuvarra. Vigyáznak rájuk... Hát igaz ez?

Miért kell becsapni továbbá a nézőt és elsősorban a valódi megpróbáltatásokkal megterüdtet élet előtt álló fiatalokat azzal, hogy az őszinteséget idealizáljuk? A Kecskeméti Pesti felé tartó autó utasai arról gondolkodnak, hogy az „otthonatlan” nőtársuknak hogyan biztosítsanak szállást. S amikor kiderül, hogy a problémát nem tudják megoldani, a hölgy megálljt parancsol, s mintegy bejelentve, hogy „Nem fogok a terhetekre lenni!”, kiszáll, s elindul a semmibe, a céltalanságba. Mert „őszinte”. Minden habozás nélkül cselekszik. Fél órával korábban így hagyta ott a szülőanyját is. Megsértődött. Nem volt „megalkuvó” „őszinte” volt! Meg „mai fiatal!” Mint ahogyan „őszinte” volt akkor is, amikor minden különösebb indok nélkül otthagya korábbi munkahelyét. Igaz ez? Az igaz élet, a valóságos élet ilyen őszinteséget kíván, pontosabban: az életben így nyilvánul meg az őszinteség? Vajon az emberek egymás mellettisége nem jár együtt kompromisszumok sokaságával? S vajon ezek a kompromisszumok kizárják az őszinte cselekedeteket, az őszinteséget? Nem! Semmiképpen.

Joggal vehetné valaki a szememre, hogy a fiataloknak ez a cselekedete kitűnően beleillik a film általam is elismert logikájába, s a szereplők jellemébe. Ez az ellentetés jogos is, igaz is. Csakhogy éppen arról van szó, hogy a rendező

ezt a gesztust idealizálja. Ugyanígy romantikussá teszi ezeket a fiataloknak a léhaságát, munkához való viszonyát, életkörülményeit is. Ez a semmittevés, ez az autócskázás, ez a „kis” izgalom, ez a gondtalanság ugyanis egyenesen vonzó, szimpatikus. Vagy az öngyilkosság és a sikertelen disszidálási kísérlet, mint végeredmény lenne az írói állásfoglalás? Nos. Az öngyilkosság nem lehet, hiszen az mindentől függetlenül úgy következik be, mint egy sorstragédiában. Az „életképtelen” embernek el kell buknia! (Ézt a fiút minden különösebb ellenállás nélkül leütik már a film elején. A családjából egyedül ő jutott erre az útra, az autólopásnak passzív részvevője, részeg barátja különben vezet, mint ő, a józan. Tehát semmi nem sikerül neki igazán.) A sikertelen disszidálási kísérlet pedig sovány írói és rendezői állásfoglalás lenne.

Félreértés ne essék: nem hiányolom a filmből a didaktikus magyarázkodást. Még csak azt sem mondanám, hogy ezek a hamis illúziók és a romantika rontják a film belső értékeit. Ezek persze akkor illúziók és akkor romantikus megoldások, ha a rendező nem azonosítja magát ezzel az életfelfogással. Hisszük, hogy nem. A hiba ott van, hogy ez nem derül ki...

CS. FARKAS ISTVÁN

Balogh Edgár régi javaslata volt ez, nem találkozott egyértelmű támogató szándékkal, de a munka ma már folyik, a szerkesztő bizottság garancia arra, hogy a kiadvány magas szintű tudományossággal és a közérdeklődés várakozásának kielégítésével készül. A szerkesztő bizottság tagjai: *Balogh Edgár* egyetemi tanár, a *Korunk* szerkesztőhelyettese, közíró, *Benkő Samu* történész, *Kacsó Sándor* költő, *Láng Gusztáv* irodalomtörténész, kritikus, *Lőrinczi László* költő, műfordító, *Sőni Pál* kritikus. Reméljük, hogy ez a kiadvány rendet teremt majd abban a rendkívül gazdag, de szétszórt és bibliográfiailag fölméretlen anyagban, ami ötven év alatt fölhalmozódott, s első összefoglaló értékelését adja lexikonszerűen a romániai magyar irodalomnak. *Osvát Kálmán* Erdélyi Lexikon-ja (1928) óta ez lesz az első ilyen munka. (Ugyancsak az Utunk-ban, nov. 8-i szám, olvastuk *Marosi Ildikó* és *Kiss J. Kálmán* közlését arról az emberfölötti küzdelemről, mely *Osvát Kálmán*nak volt része a negyedik előtti lexikon kiadásakor. Reméljük, hogy a mostani lexikonkészítőket jobb munkalehetőség és nagyobb siker várja.) *Jancsó Elemér* a nov. 15-i Utunk-ban egy romániai magyar irodalmi múzeum létrehozását sürgeti a dokumentumok megmentésére, összegyűjtésére, kiállítására, a kutatás megkönnyítésére.

Romániában tehát az 50 éves magyar irodalmi múlt összegezésének lexikonyszerű, dokumentáris fölmérése kerül előtérbe. Jugoszláviában, *Bori Imre* és *Burány Nándor* frásaiból ezt olvassuk ki, a kiadásra váró jugoszláviai magyar irodalomtörténet (Bo-

INNEN- ONNAN

ri Imre munkája) után most egy vajdasági szerb-magyar irodalomtörténeti összefoglaló megírását szorgalmazzák.

(i.)

IRODALMI SZEMLE, 1968. 8. SZÁM

A 10 éves pozsonyi irodalmi folyóirat ünnepi számát jókora késéssel kaptuk kézhez. A szerkesztőség közli a folyóirathoz érkezett üdvözlő leveleket, baráti tanácsokat, a szerkesztés jövőjére vonatkozó javaslatokat. (*Fábrý Zoltán* A vádlott megszólal című tanulmányának második részét is olvashatjuk itt, de az egész tanulmány külön reflexiót igényel.) *Egri Viktor* a csehszlovákiai magyar irodalom irodalomtörténeti összegezését sürgeti, elevenebb kritikái életet követel, és igen egyetértően olvastuk sorait *Cselényi László* költő „aggasztó” hallgatásáról. A jövőbeli programról szólott levelében a kolozsvári *Kántor Lajos*, aki a nemzetiségi magyar irodalmak föladatairól sürgeti a vitát. Ugyanezt javasolja *Kovács Vilmos* is Ungvárról, levele önvallomásos programadás: „Hiszen nekünk, akik más nemzetekkel élünk együtt, magyarságtudatunkat már életelemünkkel kövacsoltat a szüntelen próbatétel. Sajnos azonban — s akiben van felelősségérzet, erre csak szorongással tud gondolni —

a magyar irodalomból szinte teljesen hiányzik ez a tudat. Meggyőződésem, hogy különleges helyzete révén a Szemle is hozzájárulhat a nemzeti önismerethez.

Rendezni végre közös dolgainkat nekünk sajnos nemcsak azokkal kell, akikkel együtt élünk, hanem a nemzettel és annak irodalmával is. Paradoxon ez, a történelem grimasza, az elsznobosodott magyar irodalmi kritika vétke, amelynek szabad vadászterületévé lettünk, ahol szabadon garázdálkodhatnak dilettánsok, vagy jobbik esetben jószándékú turisták. Párbeszédet kellene indítani, vagy ha másképpen nem megy, akár ki is provokálni, a magyarországi testvérlapokkal. Csakis így távolíthatjuk el a vesztegzárakat, a tabukat, csak így érhetjük el, hogy öntörvényei szerint kiértékelt irodalmunk bekerüljön a nemzet szellemi vérkeringésébe.” Az Irodalmi Szemle jubileumára íródtak ezek a szavak, de nekünk szólnak, a kárpát-ukrajnai magyar irodalom legjobb írójának szavai, melyek nem maradhatnak visszhangtalanul itthon. A Magyar Írók Szövetségének vitája a kisebbségi magyar irodalomról megtörtént, válaszok jöttek rá, nem voltak egyetértők a válaszok. Azóta csend van ebben a kérdésben. Kár lenne, ha valamiféle sértészet zárná el a véleménycsere útját.

Kilenc, 1945 előtti csehszlovákiai magyar folyóirat fejlődését közli az Irodalmi Szemle, joggal büszkélkedve súlyos örökségével. *Kósa László* a csehszlovákiai magyar néprajzi kutatás föladatairól írt kiáltvány számba menő tanulmányt. Gazdag anyag, elhanyagolt kutatás, önfeláldozó egyéni kezdeményezések, de teljesen szervezetlen kutatómunka. (Csehszlovákiában nem képeztek és nem képeznek magyar néprajzzal foglalkozó szakembereket.) A csehszlovákiai magyarság néprajzkutatásának történetét áttekintő *Kósa László* joggal jut arra a következtetésre, hogy ott ez a munka mindig a haladó erők szolgálatában állott, a nemzetiség önismeretének egyik legfőbb forrása volt, olyan mozgalmat indított útjára, mint a Sarló mozgalom.

Püspöki Nagy Péter a felsőszermerédi rovásemlékről írt tanulmányt, írása kész írástörténeti detektívhistoria, melynek végén egy, a rovásjelekből megfejtett név áll a foglalkozás megjelölésével: *Kürákó János mester* XV. századi magyar építészé, akinek neve s munkája napfényre került a legrégibb pontosan datált magyar rovásírásból.

(i.)

A könyvtár szép és rendszeresen megjelenő kiadványa, mely lassan már folyóirattársunkká válik, s melynek egy-egy számáról az elmúlt időben többször írtunk elismeréssel, most is figyelemre méltó közleményekkel jelent meg. Az évfordulókra készült bibliográfiai összeállítás mellett a könyvtár kincseiből közölnek Mórakodumentumokat, szólnak az eszperantó gyűjteményükről (Gyuris György írt, aki néhány közleményével azt bizonyította, hogy méltó örököse a nagy hagyományú könyvtár egykori gondozóinak); de különösen érdekes a szegedi Nemzeti Tanács történetére vonatkozó közlemény, mely régi és új adatokkal végzi el a szegedi NT értékelését, és fokozott figyelmet szentel annak a vitának, melyet az NT folytatott a hazai kommunista mozgalomról. A másik érdekes írás Móra Ferencé, a könyvtár és a múzeum igazgatójának 1918-as évi beszámolóját olvashatjuk itt, a pedáns hivatalnok beszámolóban máig érvényes célokat jelöl meg a múzeum és a könyvtár főadatainak:

„A helyi teljesítményeken túl, amelyeket fokozni kell, és a kor színvonalára hozni, az ország tudományos kultúrájába is be kell kapcsolni a szegedi kultúrpalotát a maga gazdag, de a város határain túl szakkörökben is alig ismert anyagával. Minél szélesebb körben publikálnunk kell, amink van, s a városnak és az államnak az intézetbe fektetett sok áldozatát gyümölcsöztetni azzal, hogy Szeged könyvtára és múzeuma révén is értékéhez méltó megbecsülésben álljon az ország közvéleménye előtt.”

AZ „ÉS” — A KÖNYVKIADÁSSAL KAPCSOLATOS VITÁRÓL

A könyvkiadás problémái — elsősorban a „vidéki” könyvkiadással összefüggő kérdések — tapasztalhatóan egyre nagyobb hullámokat vetnek közeletünkben. Az „Élet és Irodalom” december 7-1 száma vezércikkét szentel a kérdéskörnek. Oláh Jánosnak és Varga Domokosnak „Az írótlól az olvasóig” című cikkében egyebek között a következő, figyelemre méltó gondolatok olvashatók.

„A kiadók... vagy lennének nagyok, kissé nehézkesek, de gazdagok, erősek — vagy kicsik, szegények, de

INNEN- ONNAN

mozgékonyak, ügyesek. A mai helyzet a legkevésbé kívánatos: két irodalmi mammutkiadó sanyarog e honban, kevés tőkével, nagy apparátussal, saját nyomda nélkül, saját könyvterjesztői hálózat nélkül.

Nem lehetne-e az egészszeges konkurrencia fokozására néhány kisebb kiadó működését is engedélyezni? Esetleg szövetségi alapon? Vagy meglevő folyóiratok köré szerveződve?

A Kiadói Főigazgatóság illetékesei szerint aligha, lévén a kiadás központosítása nemcsak szervezeti, hanem irodalompolitikai kérdés is. A decentralizálás anyagi és kultúrpolitikai visszaélésekre egyaránt több módot adhatna.

De hát oly nehéz volna a főigazgatóságnak e kisebb kiadók évi néhány tucatnyi új könyvét kellő figyelemmel kísérenie? Vajon nem érne meg ennyi többletgondot a várható haszon, a mai Szépirodalmi—Magvető dualizmus hátrányainak a csökkentése? Vagy talán nem kerülhetnének el az adminisztráció megnövekedését?”

Úgy gondoljuk, a fent idézett szemelvény teljes összhangban áll a „vidéki” könyvkiadással kapcsolatos, előző számainkban kifejtett álláspontunkkal. (A szerk.)

MEGALAKULT BÉKÉSCSABÁN A MEGYEI ÍRÓK KÖRE

Békéscsabán az MSZMP megyei bizottsága propaganda- és művelődési osztálya, a megyei tanács művelődésügyi osztálya és a TIT megyei titkársága kezdeményezésére megalakult a „TIT Békés megyei Írók Köre”. A Kör elnökül egyhangúlag Csoór István gyulai író, alelnökül Sass Ervin újságríró, titkárául pedig Varga Istvánt, a Békés megyei Tanács művelődésügyi osztálya munkatársát választották.

A Kör 1969. évi munkatervében a többi között megyei irodalmi antológia megjelenetése, a megyében élő írók helyzetének felmérése, megjelenési lehetőségeik biztosítása, rendszeres vitaestek szervepelnek.

MAGVETŐ-EST SZÉKKUTASON

Székkutason december 7-én este a művelődési otthonban rendeztek nagy sikerű Magvető-estet. Az irodalmi esten *Ladányi Mihály* József Attila-díjas költő és *Mocsár Gábor* József Attila-díjas író vett részt. Ladányi a költészet, az irodalom közérthetőségéről beszélt, verseiből *Koncz Gábor* színművész adott elő. *Mocsár Gábor* a szociográfia-írással kapcsolatban mondta el gondolatait, majd két szatirikus írását az író és *Bitskey Tibor* színművész olvasta fel.

A két jelenlevő író művein kívül *Benjámin László*, *Simon István*, *Nagy László* és *Váci Mihály* verseit *Bodor Tibor*, *Bitskey Tibor* és *Koncz Gábor* tolmácsolták.

Kecskés András gitáron előadott, modern hangvételű dalokkal tette hangulatilag is teljessé a műsort. Bevezetőt *Tóthpál József*, a Megyei Könyvtár igazgatóhelyettese mondott.

TI—If.

A THEATER DER ZEIT-BEN OLVASTUK

GOTTFRIED VON EINEM, akinek „Danton halála” című operáját a Szegedi Nemzeti Színház bemutatta, új operáját a jövő szezonban a Wiener Volksbühne adja elő.

JEAN LOUIS BARRAULT, a párizsi Odeon színház igazgatója, amit a diákok nemrég hetekig megszállva tartottak, síkrazzállt amellett, hogy a színházat Egyetemi Színházzá alakítsák át. Az Odeont kész kísérleti színházként a párizsi diákok rendelkezésére bocsátani.

A **MOSZKVAI** színházi életet két új vígjáték ősbemutatója gazdagítja. A Kis Színház nemrég mutatta be **Leonid Lentsch** „Te — én va-

gyok" című énekes bohózatát, a Majakovszkij Színház pedig D. Ugrjumov „Csengőszó az üres lakásban” című vígjátékát.

INNEN- ONNAN

ÉRDEKES együttműködést valósított meg színház és drámaírók között Jefremov, a moszkvai Szovremenyik színház művészi vezetője. Az Októberi Szocialista Forradalom méltó megünneplésére a forradalom és a hatalom mát is érdeklő kapcsolatáról egy trilógia bemutatását tervezte. A trilógia első részének, a *Dekabristák* című drámának a megírására Sorin drámaíró, a *Nurodovolcok*-ra Szvobodint, míg a trilógia harmadik részének, a *Bolsevikok*-nak az elkészítésére Shtatrovot kérte fel. A szerzők a kész jelentekeket mindig az egész team előtt olvasták fel. Az írók művészi egyéniségének a korlátozása

nélkül a trilógia egyes részeit összefűző közös koncepció számára ugyanis is a megvalósításhoz is megfelelő megoldásokat kellett találni, a tematikai rokonságot kidomborítani, de ugyanakkor az ismétléseket elkerülni és az egységes játéktílust szem előtt tartani.

AZ ITI (Internationales Theaterinstitut) megalakulásának 20. évfordulójára Prágában rendezett ünnepi ülészakra 27 ITI központ küldte el küldöttségét. A megnyitó ülés elnökségében Galuska kultuszminiszteren kívül helyet foglalt Walter Felsenstein professzor, az NDK delegációjának vezetője és Dr. Hont Fe-

renc, a Magyar Színház-tudományi Intézet igazgatója. A bevezető referátumot *A színház mint alkotóműhely* címen Otommar Krejca és Josef Szvoboda tartották.

KITÜNTETÉS

Munkatársaink közül Lódi Ferenc és Papp Zoltán a Munka Érdemrend bronz fokozata kitüntetésben részesült a Magyar Sajtó Napja alkalmából.

OLVASÓINK FIGYELMÉBE

E számunkból a Kis szegedi munkásmozgalomtörténet című rovatunk soron következő folytatása kimaradt. (A szerk.)

SZERKESZTŐI ÜZENET:

Nem közölhető írásokat küldtek: Cs. L. Budapest, J. S. Miskolc, S. J. Budapest, P. Zs. Dévaványa, J. I. Szeged, S. J. Budapest, R. B. Makó, H. J. Budapest, Z. R. Sándorfalva, A. N. E. Sövényháza, Sz. L. Budapest, P. M. Hétenyegyháza.

KI MIT TUD

A SZEGEDI IRODALOMRÓL ÉS MŰVÉSZETRŐL?

A VI. forduló kérdésének megfejtését 1969. január 20-ig kell eljuttatni szerkesztőségünk címére. Az új feladvány egyetlen kérdésből áll: alább Berda József, Emőd Tamás, József Attila, Juhász Ferenc, Radnóti Miklós, Váci Mihály és Weöres Sándor Juhász Gyuláról szóló verseiből idézünk két-két jellemző sort, megállapítandó: melyik idézet kitaláló.

1. Fölmondjuk sok szép versedet.
Mosdatnak most. Anyád sirat...
2. A tírják tanyák útjain be sokszor
fojtogatta torkomat az a sírás...
3. profán litániát írt kék arannyal,
mint Fra Angelico...
4. Szemölcsös szerzetesi arcod ki
felejtheti, ha egyszer is látott téged...
5. Testvér-neved nekem a hűség,
nekem a példa, az egyszerűség...
6. Púpos vénasszonyok nyúzsítsenek
a kórház és a cifra rongy között...
7. Öt évig laktam városodban, költő,
s nem láttalak sosem. Négy fal között...

A határidőre beküldött megfejtésért könyvjutalmat nyert: Végh Judit Szeged, Batthyány u. 3.

Az V. forduló kérdéseinek helyes megfejtése: A2; Bx; C2.

Kedves Olvasóink!

Legyen előfizetője folyóiratunknak!

A

TISZATÁJ

irodalmi és kulturális folyóirat

a Magyar Írók Szövetsége Dél-magyarországi Csoportjának havi folyóirata.

Állandó rovataiban:

Szépírás (Regény, novella, vers)

HAZAI TÜKÖR (A táj mai életéről szóló irodalmi riportok, irodalmi szociográfiák, szociológiák, tájleírások, városfejlesztési tanulmányok)

KILÁTÓ (A haladó irodalmának és művészetének rendszeres — műfordításokkal illusztrált — bemutatása)

ÖRÖKSÉG (Haladó hagyományaink feltárása, dokumentumok, eddig ismeretlen életpályák és kéziratok közreadása)

MŰVÉSZET (Színház-, zene-, képző- és iparművészeti írások, tanulmányok, kritikák, kiállítási naplók, művészportrék)

TANULMÁNY (Irodalmi és művészeti életpályák, irodalomelméleti és politikai jelenségekről szóló, valamint társadalomtudományi és történeti írások)

FÓRUM (Viták az irodalmi és kulturális közvéleményt leginkább érdeklő aktuális kérdésekről)

KRITIKA (Könyvbírálat és könyvajánlás, a tanulmány, kritika és recenzió műfajában)

KRÓNIKA, INNEN-ONNAN (Aktuális híradó a világ, az ország és a tájegység havi eseményeiről, a világ más részein megjelenő magyar nyelvű könyvekről és folyóiratokról)

És kiegészítő rovataiban („Mi van a fiókban?” — „Szegedi Kislexikon” — „Ki mit tud?” — Évfordulós és tájjellegű összeállítások)

A Tisza táján élő szerzőkön és külföldi szerzőinken kívül az ország más részében élő kedvenc szerzőinek műveit is megtalálja.

Folyóiratunk 1969-től jóval korábban kerül olvasóink — főként előfizetőink — kezébe, s színvonalasabb, érdekesebb tartalmával továbbra is lépést kíván tartani kedvelőinek igényével.

Legyen rendszeres olvasója folyóiratunknak:

Fizesse elő a	Egyes szám ára		6 forint
TISZATÁJ	Előfizetési díj	1 évre	72 forint
		1/2 évre	36 forint
		1/4 évre	18 forint

Előfizethető a Posta Központi Hírlapirodában (B.-pest V., József nádor tér 1.) és bármely kézbesítő postahivatalnál. (Lásd: lapunk impresszumát!) Számonként kapható minden hírlapboltban és hírlapárusnál. Korábbi számaink kaphatók a Népszabadság Székház hírlapboltjában (B.-pest, Lenin krt.) és utánvétellel Szegeden a Sajtóházban. Évfolymaink bekötött példányaira előjegyzéseket máris elfogadunk.

BOLDOG ÚJ ESZTENDŐT KÍVÁN:

Csongrád megyei
Lapkiadó Vállalat

TISZATÁJ
Szerkesztősége